

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 223/18

KLAGER: Hans Jørgen Lysglimt Johansen
PUBLIKASJON: ABC Nyheter
PUBLISERINGSDATO: 12.09.2018
STOFFOMRÅDE: Diverse
SJANGER: Mening
SØKERSTIKKORD: Samtidig imøtegåelse, tilsvaretsrett
REGISTRERT: 01.10.2018
BEHANDLET I PFU: 18.12.2018
BEHANDLINGSTID: 78 dager
KLAGEGRUPPE: Politiker
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

ABC Nyheter publiserte **onsdag 12. september 2018** et debattinnlegg med tittelen «[Ikke selg meg gjødsel du kaller jordbær](#)». Innlegget var skrevet av Kai Peter Østberg, førsteamanuensis ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) og forfatter av forskningsartikkelen «Satirens janusansikt: Maktkritikk og maktkonversering». I innlegget angrep Østberg en påstand fra Alliansens leder, Hans Jørgen Lysglimt Johansen, om at han bedriver satire. Østberg skrev blant annet:

«Hans Jørgen Lysglimt påstår han driver med satire. I beste fall er hans selvhøytidelige, pompøse korstog latterlig.

[Antirasistisk senter](#) og [Hans Jørgen Lysglimt](#) diskuterte nylig om innholdet i Twitter-meldinger til Alliansen-lederen kan betegnes som satire eller reinspikka hat. Jeg mener det er åpenbart hvem som har rett.

Det er nemlig ingen tvil om at utsagnene Antirasistisk senter viser til er rasistiske og voldsforherligende. Jeg oppfatter at Lysglimt i ettertid later som det bare er metaforer og poesi. Hans angivelige 'sannruelighet' gir jeg dermed ikke mye for. Ordet har han forresten funnet på selv, så da har han vel monopol på å fortelle oss hva det betyr. Kanskje det betyr noe helt annet enn sannferdighet? Men 'satire' er et etablert ord i det norske språk, og det har han ikke forstått betydningen av. Mannen trenger åpenbart et norskkurs, da kunne han kanskje bli bedre integrert. Den beste satiren får nemlig tilskueren til å le både av seg selv og av den som er direkte målskive for satiren. (...)

Et satirisk uttrykk må altså ha en estetisk kvalitet som hever det over ren

agresjon, og gjør det underholdende eller formfullendt. Hat kan absolutt være en viktig drivkraft bak satire, men hat alene gjør ikke et utsagn satirisk. (...) Det som helt mangler hos Johansen, er den foredlingsprosessen som gjør at hatet omdannes til et kunstnerisk uttrykk som gir estetisk nytelse, vekker latter og stimulerer til meddiktning og egen tenkning. Gjødsele er nødvendig for å frembringe gode jordbær. Men Lysglimt tilbys oss å spise gjødselen sin i ubearbeidet form, samtidig som han markedsfører den som jordbær.»

«Det bør nevnes at satirens spill på tvetydighet og ironi, og fordi den krever tolkning ut fra kontekst, gjør at den til tider kan misforstås (...) Kanskje Lysglimt egentlig er en venstreorientert, som bruker sine krefter på å opptre som parodi på noe han hater? Jeg tror selvfølgelig ikke det. Og jeg tror heller ikke at han driver så mye med bevisst løgn. Han er heller typen som tror på sine egne løgner. Det sterke islettet av fanatisme hos ham gjør også at han aldri kan bli noen stor satiriker. Det virker ikke som han har noen evne til ironisk avstand til seg selv. (...) Poenget er at han etter min oppfatning – og i henhold til satirens historikk – overhodet ikke driver satire. Han driver bare et selvhøytidelig, pompøst korstog. Det er det motsatte av satire. Men latterlig er det på sitt vis.»

KLAGEN:

Klager er Hans Jørgen Lysglimt Johansen, som mener ABC Nyheter har brutt god presseskikk fordi redaksjonen har nektet ham tilsvare. Klager viser til vedlagte korrespondanse med redaksjonen og anfører brudd på både Vær Varsom-plakatens punkt 4.14, om samtidig imøtegåelse, og punkt 4.15, om tilsvareretten.

Klager skriver: «I saken kommer Østberg med en rekke påstander mot meg og grove anklager. (...)» «Østberg påstår jeg sprer "hat" og "voldsførherligelse" som potensielt kan være straffbart.» «Østberg påstår også helt opplagte feilaktigheter som at jeg selv har funnet opp ordet sanndrueilig, dette er beviselig feil ved et enkelt søk på nett der ordet sanndrueilig dukker opp i Det Norske Akademis ordbok.»

Slik klager ser det, tar Østberg «side for Antirasistisk Senter som er en organisasjon som åpent har sagt i NRK Dax18 at de jobber med å se på om jeg kan straffeforfølges for mine uttalelser». Klager tilføyer: «Dette er spesielt problematisk i relasjon til den nye loven om Hatefulle ytringer som har i seg at organisasjoner som Antirasistisk Senter skal kunne ha en rolle som "fullmektig" etter denne loven (...) Mitt tilsvare kan utløse en debatt som kan vise om det er koblinger mellom "akademikeren" Østberg og Antirastisk Senter (...)»

TILSVARSRUNDEN:

ABC Nyheter avviser å ha brutt god presseskikk og viser til at det publiserte debattinnlegget, ble utløst av et innlegg fra klager publisert i ABC Nyheter 23. august, med tittelen «[Satire er ikke hat](#)». ABC Nyheter siterer hva klager skrev i innlegget: «Verken jeg eller Alliansen hater noen. Det vi driver med er ikke hat, det er lett satire og humoristisk provokasjon - noe den norske offentlighet sårt trenger.» Redaksjonen opplyser at klagers innlegg var et svar på en kronikk «[Hat avler hat](#)», skrevet av 2. nestleder Ervin Kohn ved Antirasistisk Senter, publisert 22. august. ABC Nyheter skriver: «Her argumenterer Kohn for hvorfor han mener det var feil å slippe til Alliansen og Hans Jørgen Lysglimt Johansen ved

årets Arendalsuke».

Slik ABC Nyheter ser det, utløser ikke det påklagede debattinnlegget klagers rett på tilsvare. ABC Nyheter skriver: «I debattartikkelen tar Østberg utgangspunkt i Lysglimt Johansens påstand om at det de bedriver er 'lett satire og humoristisk provokasjon' – noe Østberg har spesialkompetanse om gjennom sin forskningsvirksomhet. Artikkelen debatterer begrepet satire, og ikke Lysglimt Johansens person. Vi mener dette framgår tydelig av teksten.»

For øvrig mener ABC Nyheter at tilsvaret klager ba om å få publisert inneholdt blant annet «et kraftig angrep mot personen Østberg, og Antirasistisk senter i ett».

Klager har ikke hatt ytterligere kommentarer, og tilsvarsrunden ble dermed avsluttet.